

Vid Häverud finns Dalsland Center samt akvedukten som är Dalslands mest kända besöksmål.

Dalsland – ett Sverige i miniatyr

TREVLIGT OCH MAKALÖST VACKERT LANDSKAP MED MÅNGA SJÖAR

DALSLAND (LT)

Efter Höga kusten och Härjedalen så föll valet på Dalsland. När undertecknad och fru Ann-Sofie skulle bestämma resmål denna sommar så kändes det lilla landskapet mellan Norge och Vätern lockande. Susande skogar, glittrande vatten, branta berg, bördiga slätter och så boende i en stuga mitt i landskapet. Det kunde ju inte gå fel och det gjorde det inte heller.

Att Sverige är ett väldigt vackert land med mycket att se och upptäcka är det många som har kunnat konstatera denna sommar. När det inte har gått att åka utomlands så har ju betydligt fler än annars semestrat i hemlandet.

Det är väldigt svårt att rangordna alla vackra landskap i vårt land, och smaken är ju väldigt olika, men jag vill nog påstå att Dalsland hör till de allra vackraste landskapen.

Det lilla landskapet med det något undanskymda läget väster om Vätern brukar kallas för ett Sverige i miniatyr. Landskapet är ju väldigt böljande med höjder och dalar, skogar och hagar. Det är också det landskap i Sverige som har mest sjö sett till landskapets yta. Av Dalslands totala yta består 25 procent av vattenyta. Västergötland och Värmland består till 19 procent av sjötor och fyra på listan är Östergötland med 14 procent.

Redan innan jul bestämde artikelförfattaren och fru Ann-Sofie att förlägga en semestervecka i Dalsland. Det var då vi bokade en stuga i Laxarby, ungefär åtta kilometer öster om Bengtsfors. Det var långt innan vi hört talas om Corona, men när pandemin drabbade världen så kändes det smart att vi planerat att tillbringa en vecka i en ensamt belägen stuga i skogsbygd. Den privata stugan vi bokat hade de bekvämligheter som vi behövde och den låg ju i princip mitt i Dalsland, helt perfekt!

Att här återge allt vi såg under vår Dalslandsvecka låter sig knappast göras, men en del av alla besöksmål vi tog del av kan ju nämnas. Som till exempel Högsbyns hällristningar strax söder om Tisselskog. Det är Dalslands största hällristningsområde och man har funnit mer än 50 hållar och över 2000 ristade figurer och tecken. Fortfarande görs det nya fynd.

Akvedukten i Häverud anses nog vara Dalslands största sevärdhet och självklart ville vi se Nils Erikssons genialiska lösning på ett stort problem. Det var ju han som föreslog den smått galna idén att båtarna skulle transporteras över forsen i en lång plåtränna. Så blev det och Dalslands kanal och Akvedukten invigdes av kung Carl XV år 1868.

I Häverud finns det mer att ta del av för turisten, till exempel ett kanalmuseum, och ett totemmuseum!

Fengersfors var en gång i tiden en typisk bruksort. Där har funnits både järnbruk och pappersbruk men 1978 var en

slutgiltig nedläggning ett faktum. Efter att lokalerna stått övergivna en tid har de börjat fyllas med småindustrier, byggnadsvårdare och konsthantverkare. Under 2000-talet har konstnärskooperativet Not Quites tagit över de gamla industrilokalerna och Fengersfors har utvecklats till ett av Dalslands mest etablerade besöksmål med närmare 25 000 besökare per år. Där finns dessutom ett helt fantastiskt stenugnsbageri, "Brukets godaste" heter det. Jisses vilka goda bakverk vi köpte där!

Museet och slöjdbutiken Halmens hus bör man inte missa vid ett Dalslandsbesök. Det ligger på Majberget, granne med gammalgården och med en fantastisk utsikt över Bengtsfors.

Ed, eller Dals-Ed som orten också kallas, ligger vid den södra änden av den 70 kilometer långsmala sjön Stora Le. Här var det två sevärdheter som lockade oss, ett motormuseum och en älgpark! Bor man nära de stora skogarna i södra Östergötland så

är det ju inte så ovanligt att se vilda älgar, men det var verkligen fascinerande att komma de stora djuren väldigt nära! Det är ju inte varje dag som älgar äter potatis ur handen eller som man kliar en älg på mulen.

I Ed finns också ett sevärt motormuseum. Enligt museet själva så är det Sveriges största MC-utställning, och visst var det värt ett besök. Man blir ju alltid på bra humör av att få en nostalgikick ibland.

Vid Steneby någon dryg mil söder om Bengtsfors finns ett naturreservat där inlandsisen satte djupa spår för 10000-12000 år sedan. Det kan inte finnas många fler platser i landet med så många och stora jättegrytor samlade inom ett så litet område. Den största av jättegrytorna kallas Ingegerds kammare och till den finns en sägen knuten som handlar om förbjuden kärlek, barnafödelse och död...

Vi hade förstås sett att från vår stuga hade vi ganska nära till Norge, till staden Halden

var det bara drygt 70 kilometer. Vi är båda historiskt intresserade så vi tyckte det skulle var intressant att få se Fredrikstens fästning som ju är belägen vid Halden, det var ju där som Karl XII blev skjuten.

Vi hade hört att Norge öppnat gränsen för vissa svenska landskap, däribland för östgötar. Vi hade skrivit ut intyg från Skatteverket och vi valde vägen via Nössemark till Norge, och vi fick därmed åka färja över sjön Stora Le. Vid gränsen var det ingen kontroll, det var bara att åka in i Norge, och det var aldrig någon som kontrollerade vår härkomst under besöket i vårt västra grannland. Det var ju skönt, men visst kändes det lite underligt. Men dagsturen till Norge behövde vi definitivt inte ångra. Fredriksten var verkligen värt ett besök, och det är inte svårt att förstå att denna fästning var smått omöjlig att inta. Utsikten från fästningen denna vackra sommar dag var helt makalös!

Dalslands största tätort är Åmål med 9373 invånare

Utsikten från Fredrikssten är helt makalös.

Sveriges största MC-utställning är väl värt ett besök, det hittar man i Ed.

På Halmens hus får man veta hur halm har använts i olika kulturer, samt varför halmen fått så stor betydelse i Dalsland. Ann-Sofie fascinerar av historien.

Hembygdsmuseet i Åmål var verkligen sevärt. Artikelförfattaren har här flyttat in i en miljö från gissningsvis 1920-talet.

Kultur, historia, spännande berättelser och sanslösa vyer. Ett besök på Fredriksten i Norge kan definitivt rekommenderas om man befinner sig en längre tid i Dalsland. Den vita byggnaden är klocktornet på Fredriksten.

Dalslands Moose Ranch ligger i Ed, och här kan man komma skogens konung riktigt nära. Och inte bara det, man kan mata dem med potatis och klia dem under hakan!

(2015). Elin och Agnes långtade bort från Åmål i filmen Fucking Åmål, men vem vet, idag 22 år senare så skulle de kanske längta tillbaka. För Åmål är en vacker och charmig stad. Öster om Åmålsån och norr om Kungsberget ligger Gamla stan. År 1901 utbröt en brand som ödelade nästan hela Åmål men denna stadsdel klarade sig och kvarteret har fått behålla den ge-

nuina prägel av gammal stadsmiljö med hus från 1700- och 1800-talet. Åmål ligger ju alldeles vid Väneren, och alldeles vid stadskärnan och Åmålsåns utlopp ligger gästhamnen. Många tycks ha valt båtsemester denna sommar konstaterade vi.

Vi parkerade vid gästhamnen och helt nära den gamla kyrkan och då fick vi se att all-

deles intill fanns ett hembygdsmuseum. Två sommarjobbade tjejer ville ha 20 kronor av oss var i inträde. Ann-Sofie och jag har sett väldigt många fina museer under våra resor, det har ofta varit museer som drivs och sköts av driftiga eldsjälar. Detta hembygdsmuseum i Åmål var exakt ett sådant! Vi hade väl inga större förväntningar men fick ta del av ett mycket im-

ponerande museum! Det var inrymt på tre plan, och här fanns det mesta. Till exempel många uppbyggda miljöer, såsom hos tandläkaren, i handelsboden, hos skräddaren, samt flera tidstypiska rum från förr. Och den ovanliga och märkliga gitarren som fanns på museet har min fru Ann-Sofie knappt slutat prata om än...

Jo då, det var inte svårt att fördriva en semestervecka i

Dalsland. Det finns mycket mer man kan göra i detta landskap men som vi avstod ifrån denna gång. Till exempel att åka kanalbåt, cykla dressin eller paddla kanot. Dalslands sjösystem sägs vara som gjort för att paddla kanot.

Det finns verkligen många möjligheter att upptäcka storlagen natur i Dalsland, till exempel finns det utmärkte möj-

ligheter att vandra. På gränsen mot Norge ligger Tresticklans nationalpark, ett väglöst och obebyggt område med orörda skogar, sjöar och säregen terräng. Men är man bekväm så kan man ju alltid åka bil längs de många långsmala sjöarna och på så sätt njuta av det vackra landskapet...

Text och bild:
KLAS JOHANSSON